

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ
--

Ενότητα 1η : Πατρική δικαιοσύνη

Ἄνηρ γένει Μάρδος παῖδας εἶχεν ἑπτὰ. Τούτων ὁ νεώτατος κακὰ πολλὰ
Ένας άντρας, Μάρδος στην καταγωγή είχε επτά παιδιά. Από αυτούς ο πιο νέος πολλά κακά

τοὺς ἄλλους εἰργάζετο. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐπειρᾶτο αὐτὸν ὁ πατὴρ ῥυθμίζειν λόγῳ·
στους άλλους προκαλούσε. Και αρχικά ο πατέρας του προσπαθούσε να τον συνετίσει με τα λόγια·

ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπέιθετο, πρὸς τοὺς δικαστὰς ἤγαγε καὶ ὅσα αὐτῷ ἐτετόλμητο ἀκριβῶς κατηγόρησε,
επειδή όμως δεν πειθόταν, τον οδήγησε μπροστά στους δικαστές και για όσα αυτός είχε
αποτολμήσει τον κατηγόρησε,
καὶ ἤτει παρὰ τῶν δικαστῶν ἀποκτεῖναι τὸν νεανίσκον. Οἱ δὲ ἐξεπλάγησαν
και ζητούσε από τους δικαστές να εκτελέσουν το νέο. Αυτοί έμειναν έκπληκτοι

καὶ ἀμφοτέρους ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην ἤγαγον. Τὰ αὐτὰ δὲ λέγοντος τοῦ Μάρδου,
και οδήγησαν και τους δυο στο βασιλιά Αρταξέρξη. Κι ενώ ο Μάρδος έλεγε τα ίδια,

βασιλεὺς ἔφη: «Εἶτα τολμήσεις τὸν υἱὸν ἀποθνήσκοντα ὑπομεῖναι;» Ὁ δὲ ἔφη
ο βασιλιάς είπε: «Αλήθεια, θα έχεις το θάρρος να αντέξεις να πεθαίνει ο γιος σου;» Κι αυτός είπε

«πάντων μάλιστα· ἐπεὶ καὶ ὅταν τῶν φυομένων θριδακινῶν τὰς ἐκφύσεις τὰς πικρὰς ἀφαιρῶ,
«βεβαιότατα· γιατί και όταν τις πικρές παραφυάδες που φυτρώνουν στα μαρούλια αφαιρῶ,

οὐδὲν ἢ μήτηρ αὐτῶν λυπεῖται, ἀλλὰ θάλλει μᾶλλον καὶ γλυκίων γίνεται». Ταῦτα ἀκούσας
η μητέρα τους καθόλου δε λυπάται, αλλά ανθίζει περισσότερο και γίνεται γλυκύτερη.» Αφού
άκουσε

Ἀρταξέρξης ἐπήνεσε μὲν τὸν ἄνδρα καὶ τῶν βασιλικῶν δικαστῶν ἐποίησεν ἓνα, εἰπὼν ὅτι
αυτά ο Αρταξέρξης, επαίνεσε τον άντρα και τον έκανε ένα από τους βασιλικούς δικαστές, λέγοντας
ὅτι

ὁ περὶ τῶν ἰδίων παιδῶν οὕτω δικαίως ἀποφαινόμενος πάντως καὶ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις
αυτός που διατυπώνει τόσο δικαίες κρίσεις για τα παιδιά του οπωσδήποτε και στις ξένες υποθέσεις

ἀκριβῆς ἔσται δικαστὴς καὶ ἀδέκαστος, ἀφῆκε δὲ καὶ τὸν νεανίαν τῆς τιμωρίας, ἀπειλῶν αὐτῷ
θα είναι δίκαιος δικαστής και αδέκαστος, και απάλλαξε από την τιμωρία το νέο, απειλώντας τον

θανάτου, ἐὰν ἀδικῶν φωραθῇ ἕτερα.
με θάνατο, εάν αποδειχθεί ότι διαπράττει άλλες αδικίες.

Ενότητα 2η: Το τέχνασμα του Θεμιστοκλή

Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὁ στόλος τῆ Ἀττικῆ κατὰ τὸ Φαληρικὸν προσφερόμενος
Ἀλλὰ ὅταν των εχθρῶν ὁ στόλος πλησιάζοντας στην Ἀττικὴ ἀπὸ την πλευρὰ του Φαλήρου

τοὺς περὶξ ἀπέκρουψεν αἰγιαλούς,
ἀπέκρουψε τις γύρω παραλίες,

πάλιν ἐπάπταινον οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὸν Ἴσθμόν.
οἱ Πελοποννήσιοι φοβισμένοι σκέφτονταν πάλι νὰ αποπλεύσουν γιὰ τον Ἴσθμό.

Ἔνθα δὴ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐβουλεύετο καὶ συνετίθει
Ἐνὼ λοιπὸν ἔτσι εἶχε ἡ κατάσταση, ὁ Θεμιστοκλῆς σκεφτόταν καὶ κατάστρωνε

τὴν περὶ τὸν Σίκινον πραγματείαν. Ἦν δὲ τῷ μὲν γένει Πέρσης ὁ Σίκινος, αἰχμάλωτος,
τὸ τέχνασμα μετὰ τὸν Σίκινο. Ὁ Σίκινος ἦταν ἐν τῇ καταγωγῇ Πέρσης, αἰχμάλωτος,

εὐνοὺς δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ παιδαγωγός. Τοῦτον ἐκπέμπει πρὸς τὸν Ξερξην
εὐνοϊκὸς ἐπὶ τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ τῶν παιδιῶν του παιδαγωγός. Αὐτὸν στέλνει ἐπὶ τῷ Ξέρξῃ,

κρύφα, κελεύσας λέγειν ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός
κρυφὰ διατάζοντάς τον νὰ πει ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ στρατηγός των Ἀθηναίων,

αἰρούμενος τὰ βασιλέως ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ
παίροντάς τον μέρος τῆ Πέρση βασιλιά στέλνει πρῶτος ὡς πληροφορία ἐπὶ αὐτὸν

τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας, καὶ διακελεύεται ἐν ᾧ ταράττονται
ὅτι οἱ Ἕλληνες προσπαθοῦν νὰ ξεφύγουν καὶ συμβουλεύει, ἐνῶ βρίσκονται ἐν σύγχυσι

τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες ἐπιθέσθαι καὶ διαφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύναμιν.
χωρὶς τὸ πεζικόν, νὰ τοὺς ἐπιτεθεί καὶ νὰ ἐξοντώσῃ τὴν ναυτικὴν τοὺς δύναμιν.

Ταῦτα δ' ὁ Ξερξης ὡς ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα δεξάμενος,
Αὐτὰ ἐπειδὴ δέχτηκε ὁ Ξέρξης πιστεύοντας ὅτι με φιλικὴ διάθεσι εἶχαν λεχθεῖ,

ἤσθη καὶ εὐθὺς ἐξέφερε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν νεῶν
εὐχαριστήθηκε καὶ ἀμέσως ἔδωκε διαταγὴ ἐπὶ τοὺς κυβερνήτας των πλοίων,

διακοσίαις ναυσὶν ἀναχθέντας ἤδη διαζῶσαι τὰς νήσους,
ἀφ' ὧν ἀποπλεύσουν με διακόσια καράβια νὰ κυκλώσουν τὰ νησιά,

ὅπως ἐκφύγοι μηδεὶς τῶν πολεμίων.
γιὰ νὰ μὴ ξεφύγῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς εχθρούς.

Ενότητα 3η :Το χρέος του ιστορικού

Ἐν μὲν οὖν τῷ λοιπῷ βίῳ
Για τον υπόλοιπο, λοιπόν, βίο

τὴν τοιαύτην ἐπιείκειαν ἴσως οὐκ ἂν τις ἐκβάλλοι·
δε θα μπορούσε ἴσως αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν εὐνοία πρὸς φίλους κάποιος να αποβάλει·

καὶ γὰρ φιλόφιλον εἶναι δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ φιλόπατριν
γιατί, πράγματι, ο ἀγαθὸς ἄντρας πρέπει να αγαπάει τους φίλους του και την πατρίδα του

καὶ συμμισεῖν τοῖς φίλοις τοὺς ἐχθροὺς καὶ συναγαπᾶν τοὺς φίλους·
και να μισεῖ τους ἴδιους ἐχθροὺς που μισοῦν και οι φίλοι του και να αγαπά τους ἴδιους φίλους·

ὅταν δὲ τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνη τις, ἐπιλαθέσθαι χρὴ πάντων τῶν τοιούτων
ὅταν, ὁμως, τον χαρακτήρα του ιστορικού νιοθετεῖ κάποιος, πρέπει να τα ξεχάσει ὅλα αὐτά

καὶ πολλάκις μὲν εὐλογεῖν καὶ κοσμεῖν τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις τοὺς ἐχθροὺς,
και πολλές φορές να επαινεί και να τιμᾶ με τους μεγαλύτερους ἐπαίνους τους ἐχθροὺς,

ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι τοῦτο, πολλάκις δ' ἐλέγχειν καὶ ψέγειν
ὅταν οι πράξεις τους το απαιτοῦν, και πολλές φορές να ἐλέγχει και να κατηγορεῖ

ἐπονειδίστως τοὺς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀμαρτίαι
κατὰ τρόπο αἰσχροὺς τους στενοὺς συγγενεῖς, ὅταν στις πράξεις τους τα σφάλματα

τοῦθ' ὑποδεικνύωσιν. Ὡσπερ γὰρ ζῶου τῶν ὄψεων ἀφαιρεθεισῶν
αὐτὸ ὑποδεικνύουν. Ὅπως ακριβῶς ὅταν ἓνας ζωντανὸς οργανισμὸς χάσει τα μάτια του

ἀχρειοῦται τὸ ὅλον, οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀναιρεθείσης τῆς ἀληθείας
αχρηστεύεται ολόκληρος, ἔτσι κι αν ἀπὸ τὴν ἱστορία λείψει ἡ ἀλήθεια

τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίνεται διήγημα.
ὅ,τι ἀπομένει ἀπὸ αὐτὴν ἀνώφελο γίνεται διήγημα

Ενότητα 4η :Οι Σεληνίτες

Καλὸς δὲ παρὰ Σεληνίταις νομίζεται, ἦν πού τις φαλακρὸς ἦ.

Ομορφος κατά τη γνώμη των Σεληνιτών θεωρείται, αν κάποιος είναι κάπου φαλακρός.

Καὶ μὴν καὶ γένεια φύουσιν μικρὸν ὑπὲρ τὰ γόνατα. Καὶ ὄνυχας

Και μάλιστα και γένια αφήνουν να φυτρώνουν λίγο πάνω από τα γόνατα. Και νύχια

ἐν τοῖς ποσίν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντες εἰσὶν μονοδάκτυλοι. Καὶ ἐπειδὴν ἡ πονῶσιν
στα πόδια δεν έχουν, αλλά όλοι είναι μονοδάκτυλοι. Και όταν κοπιάζουν

ἢ γυμνάζονται, γάλακτι πᾶν τὸ σῶμα ἰδροῦσιν,

ή γυμνάζονται, ιδρώνουν παράγοντας γάλα σ' όλο τους το σώμα,

ὥστε καὶ τυροὺς ἀπ' αὐτοῦ πήγνυνται. Τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς περιαιρετοὺς ἔχουσι
ώστε και τυρί παρασκευάζουν απ' αυτό. Και τα μάτια πρόσθετα έχουν

καὶ πολλοὶ τοὺς σφετέρους ἀπολέσαντες παρ' ἄλλων χρησάμενοι ὀρῶσιν.

και πολλοί αν χάσουν τα δικά τους, αυτά που παίρνουν από άλλους χρησιμοποιώντας βλέπουν.

Τινὲς δὲ καὶ πολλοὺς ἀποθέτους ἔχουσιν, οἱ πλούσιοι.

Κάποιοι έχουν πολλά αποθηκευμένα, για ώρα ανάγκης, οι πλούσιοι.

Κάτοπτρον δὲ μεγιστον κεῖται ὑπὲρ φρέατος οὐ πάνυ βαθέος.

Και ένας πολύ μεγάλος καθρέφτης βρίσκεται πάνω από ένα πηγάδι, όχι πολύ βαθύ.

Ἄν μὲν οὖν εἰς τὸ φρέαρ καταβῆ τις, ἀκούει πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ λεγομένων,

Κι αν κάποιος κατεβεί στο πηγάδι, ακούει όλα όσα στη γη λέγονται,

ἐὰν δὲ εἰς τὸ κάτοπτρον ἀποβλέψη, πάσας μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη ὀρᾷ.

κι αν κοιτάξει προσεκτικά προς τον καθρέφτη, όλες τις πόλεις και όλα τα έθνη βλέπει.

Τότε καὶ τοὺς οικείους ἐγὼ ἐθεασάμην καὶ πᾶσαν τὴν πατρίδα, εἰ δὲ κάκεῖνοι ἐμὲ ἐώρων,

Τότε είδα κι εγώ τους συγγενείς μου και όλη την πατρίδα, και αν κι εκείνοι μ' έβλεπαν,

οὐκέτι ἔχω εἰπεῖν. Ὅστις δὲ ταῦτα μὴ πιστεύει οὕτως ἔχειν, ἂν ποτε καὶ αὐτὸς

δεν μπορώ καθόλου να το πω. Όποιος δεν πιστεύει ότι αυτά έτσι είναι αν κάποτε και ο ίδιος

ἐκείσε ἀφίκηται, εἴσεται ὡς ἀληθῆ λέγω.

σε εκείνο το μέρος φτάσει, θα καταλάβει ότι λέω αλήθεια.

Ενότητα 5η: Η ελεημοσύνη βασίλισσα των αρετών

Αγαπητοί, μὴ γινώμεθα τῶν ἀλόγων θηριωδέστεροι. Ἐκείνοις πάντα κοινὰ
Αγαπητοί, ἀς μὴ γίνουμε ἀγριότεροι ἀπὸ τὰ ζῶα. Σ' ἐκεῖνα ὅλα εἶναι κοινὰ

καὶ οὐδὲν τοῦ ἄλλου πλέον ἔχει· σὺ δὲ ἄνθρωπος ὦν,
καὶ κανένα δὲν ἔχει περισσότερα ἀπὸ τὰ ἄλλα· ἐσὺ ὅμως ἀν καὶ εἶσαι ἄνθρωπος,

θηρίου γίνῃ χαλεπώτερος,
γίνεσαι πιο σκληρός ἀπὸ θηρίο,

μυρίων πενήτων τροφὰς μιᾶ κατακλείων οἰκίᾳ.
**κλείνοντας ἐρμητικά σε ἓνα σπῖτι ὅσα τρόφιμα (θα ἀρκοῦσαν γιὰ νὰ θρέψουν) ἀμέτρητους
φτωχοὺς.**

Καίτοι γε οὐχ ἡ φύσις ἡμῖν μόνη κοινή, ἀλλὰ καὶ ἕτερα πλείονα·
Καὶ βέβαια, δὲν εἶναι μόνο ἡ φύση κοινή σε μᾶς, ἀλλὰ καὶ ἄλλα περισσότερα·

οὐρανὸς κοινὸς καὶ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ ἀστέρες καὶ ἀῆρ καὶ θάλασσα
ο οὐρανὸς εἶναι κοινὸς καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ τὰ ἀστέρια καὶ ὁ ἀέρας καὶ ἡ θάλασσα

καὶ γῆ καὶ ζωὴ καὶ τελευτὴ καὶ γῆρας καὶ νόσος καὶ υἰγεία
καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος καὶ τὰ γηρατεῖα καὶ οἱ ἀρρώστειες καὶ ἡ υἰγεία

καὶ χρεια τροφῆς καὶ ἐνδυμάτων. Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον
καὶ ἡ ἀνάγκη τροφῆς καὶ ἐνδυμάτων. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι παράλογο

τοὺς ἐν τοσοῦτοις κοινωνοῦντας ἀλλήλοις ἐν τοῖς χρήμασιν οὕτως εἶναι πλεονέκτας,
αυτοὶ που τόσα πολλά μοιράζονται μεταξύ τους στὰ χρήματα νὰ εἶναι τόσο πλεονέκτες,

καὶ τὴν αὐτὴν μὴ διατηρεῖν ἰσονομίαν; Ὁ γὰρ θάνατος τῆς μὲν ἀπολαύσεως ἀπάγει,
καὶ νὰ μὴ διατηροῦν τὴν ἴδια ἰσονομία; Γιατί ὁ θάνατος ἀπὸ τὴν ἀπόλαυση ἀπομακρύνει,

πρὸς δὲ τὰς εὐθύνας ἄγει. Ἴν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται,
ἀλλὰ οδηγεῖ στὴν τιμωρία. Γιὰ νὰ μὴ γίνῃ, λοιπὸν, κάτι τέτοιο,

πολλῇ χρῆσώμεθα τῇ ἐλεημοσύνῃ. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν,
ἀς ἐφαρμόσουμε πολὺ τὴν ἐλεημοσύνη. Γιατί αὕτη εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν,

ἢ καὶ ἐξαιρήσεται ἡμᾶς τῆς τιμωρίας. Τὰ περιττὰ δὴ ποιήσωμεν χρήσιμα,
ἡ ὁποῖα θὰ μᾶς ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴν τιμωρία. Ἀς κάνουμε τὰ περιττὰ χρήσιμα,

τὸν πολὺν προέμενοι πλοῦτον, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως,
ἀφοῦ παραμερίσουμε τὸν πολὺ πλοῦτο, καὶ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως,

κᾶν μυρία ὤμεν πεπλημμεληκότες, ὁ Θεὸς μεταδώσει συγγνώμης ἡμῖν.
ἀκόμη κι ἀν ἔχουμε διαπράξει χιλιάδες παραπτώματα ὁ Θεὸς θὰ μᾶς συγχωρήσει.

Ενότητα 6η: Η ευθύνη για την παιδεία των νέων

ΣΩ: Αλλ' ὅμως σὺ μὲ φῆς, ὦ Μέλητε, τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντα τοὺς νέους διαφθείρειν;

ΣΩ: Αλλά εσύ ὅμως ισχυρίζεσαι, ὦ Μέλητε, ὅτι με τέτοια ασχολούμενος διαφθείρω τους νέους;

Καίτοι ἐπιστάμεθα μὴν δήπου τίνες εἰσὶ νέων διαφθοραί· σὺ δὲ εἶπὲ

Και ὅμως γνωρίζουμε βέβαια, ποιες εἶναι οἱ διαφθορές των νέων· και εσύ βέβαια πες

εἴ τινα οἴσθα ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον ἢ ἐξ εὐσεβοῦς ἀνόσιον ἢ

αν γνωρίζεις ὅτι κάποιος εξαιτίας μου ἔχει γίνει εἴτε ἀπὸ εὐσεβῆς ἀνόσιος

ἐκ σώφρονος ὑβριστήν.

εἴτε ἀπὸ συνετός ἀλαζόνας.

ΜΕΛ. Ἀλλὰ ναί, μὰ Δί' ἐκείνους οἶδα οὐς σὺ πέπεικας σοὶ πείθεσθαι

ΜΕΛ: Αλλά ναι, μα το Δία, ξέρω ἐκείνους τους οποίους εσύ ἔκανες να υπακοὺν σε εσένα

μᾶλλον ἢ τοῖς γονεῦσι.

περισσότερο παρὰ στους γονεῖς τους.

ΣΩ. Ὁμολογῶ, περὶ γε παιδείας· τοῦτο γὰρ ἴσασιν ἐμοὶ μεμεληκός.

ΣΩ: Το ὁμολογῶ, ὅσον ἀφορᾶ τουλάχιστον την παιδεία· γιατί γνωρίζουν ὅτι γι' αὐτό νοιάζομαι.

Περὶ δὲ ὑγείας τοῖς ἰατροῖς μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι πείθονται ἢ τοῖς γονεῦσιν·

Για την υγεία τους οἱ ἄνθρωποι περισσότερο ἐμπιστεύονται τους ἰατροὺς παρὰ τους γονεῖς·

καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γε πάντες δήπου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ φρονιμώτατα λέγουσι πείθονται

και στις συνελεύσεις του λαοῦ, ὅλοι βέβαια οἱ Ἀθηναῖοι υπακοὺν σε αὐτοὺς που μιλάνε πιο συνετὰ

μᾶλλον ἢ τοῖς προσήκουσιν. Οὐ γὰρ δὴ καὶ στρατηγούς αἰρεῖσθαι,

παρὰ στους συγγενεῖς τους. Γιατί και στρατηγούς δεν ἐκλέγετε

οὓς ἂν ἠγῆσθε περὶ τῶν πολεμικῶν φρονιμωτάτους εἶναι;

ὁποίους ἐνδεχομένως θεωρεῖτε ὅτι εἶναι οἱ πιο συνετοὶ στις πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις;

Οὐκοῦν θαυμαστὸν καὶ τοῦτό σοι δοκεῖ εἶναι,

Λοιπόν, δε σου φαίνεται περίεργο και αὐτό,

ἐμὲ τούτου ἔνεκα θανάτου ὑπὸ σοῦ διώκεσθαι,

εξαιτίας αὐτοῦ να ἀντιμετωπίζω ἀπὸ σένα κατηγορία που ἐπισύρει την ποινὴ του θανάτου,

ὅτι περὶ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ ἀνθρώποις, περὶ παιδείας,

επειδὴ για το μεγαλύτερο ἀγαθὸ στους ἀνθρώπους, για την παιδεία,

βέλτιστος εἶναι ὑπὸ τινων προκρίνομαι;

καλύτερος ἀπὸ κάποιους ἄλλους θεωρούμαι;

Ενότητα 7η: Ένας στοργικός ηγέτης

Ἄπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν,
Ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι ο Ἀγησίλαος, ὅπου πίστευε ὅτι θα ὠφελούσε σε κάτι την πατρίδα,

οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο,
δεν ἔπαυε να μοχθεί, δεν ἀπέφευγε τους κινδύνους, δε λυπόταν τα χρήματα,

οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προῦφασίζετο,
και δεν πρόβαλλε ως δικαιολογία οὔτε το σῶμα οὔτε τα γηρατειά,

ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε,
ἀλλὰ πίστευε ὅτι ἔργο του καλοῦ βασιλιά εἶναι αὐτό,

τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. Ἐν τοῖς μεγίστοις
δηλαδή να κάνει ὅσο το δυνατόν περισσότερα καλά στους υπηκόους του. Στις μεγαλύτερες

δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ἂν
ωφέλειες της πατρίδας κι αὐτό ἐδῶ συγκαταλέγω σε αὐτόν, ὅτι, αν και ἦταν ο πιο δυνατός

ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων. Τίς γὰρ ἂν ἠθέλησεν
στην πόλη, φανερά υπηρετούσε σε μεγάλο βαθμό τους νόμους. Γιατί ποιος θα ἠθελε

ἀπειθεῖν ὁρῶν τὸν βασιλέα πειθόμενον; [...]
να μην υπακούει βλέποντας τον βασιλιά να υπακούει; [...]

Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατῆρ
Αὐτός και προς τους πολιτικούς του αντιπάλους στην πόλη συμπεριφερόταν σαν πατέρας

πρὸς παῖδας προσεφέρετο. Ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν, ἐτίμα δ'
στα παιδιά του. Κακολογούσε βέβαια για τις αδικίες, τιμούσε ὁμως

εἴ τι καλὸν πράττειεν, παρίστατο δ' εἴ τις συμφορὰ συμβαίνοι,
αν ἔκαναν κάτι καλό, παραστεκόταν αν συνέβαινε κάποια συμφορά,

ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἠγούμενος πολίτην, ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων,
μη θεωρώντας κανένα πολίτη ἐχθρό, ἀλλὰ θέλοντας να τους ἐπαινεί ὅλους,

σῶζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθεὶς
θεωρώντας ως κέρδος να σώζει τους πάντες και θεωρώντας ως ζημιά

εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο.
αν κάποιος, ἔστω και ἀνάξιος, χανόταν.

Ενότητα 8η: Η γένεση της θρησκείας και της δικαιοσύνης

Ἦν χρόνος ὅτ' ἦν ἄτακτος ἀνθρώπων βίος καὶ θηριώδης
Υπήρχε μια εποχή που έλειπε ο νόμος από τη ζωή των ανθρώπων και ταίριαζε σε θηρία
ἰσχύος θ' ὑπηρετής, ὅτ' οὐδέν ἄθλον οὔτε τοῖς ἐσθλοῖσιν ἦν
και τη δύναμη υπηρετούσε, όταν κανένα έπαθλο δεν υπήρχε ούτε για τους ενάρετους,
οὔτ' αὖ κόλασμα τοῖς κακοῖς ἐγίγνετο. κάπειτά μοι δοκοῦσιν ἄνθρωποι
οὔτε πάλι υπήρχε τιμωρία για τους κακούς. Κι έπειτα έχω την εντύπωση ότι οι άνθρωποι
νόμους θέσθαι κολαστάς, ἵνα δίκη τύραννος ἦ
θέσπισαν νόμους ως τιμωρούς, ώστε να εξουσιάζει η δικαιοσύνη
τήν θ' ὕβριν δούλην ἔχη· ἐζημιούτο δ' εἴ τις ἐξαμαρτάνοι.
και να έχει ως δούλη την αδικία· τιμωρούνταν δε αν κάποιος αδικούσε.
Ἐπειτ' ἐπειδὴ τὰ μφανῆ μὲν οἱ νόμοι ἀπειργον αὐτούς ἔργα μὴ πράσσειν βία,
Ἐπειτα, επειδή φανερές αδικίες οι νόμοι τους εμπόδιζαν να διαπράττουν
λάθρα δ' ἔπρασσον, τηνικαῦτά μοι δοκεῖ πυκνός τις καὶ σοφός γνώμην ἀνήρ
τις έκαναν όμως κρυφά, τότε μου φαίνεται ότι κάποιος ευφυής και σοφός άνδρας
θεῶν δέος θνητοῖσιν ἐξευρεῖν, ὅπως εἴη τι δεῖμα τοῖς κακοῖσι,
επινόησε για τους θνητούς το φόβο των θεών, για να υπάρχει κάποιος φόβος για τους κακούς,
κἄν λάθρα πράσσωσιν ἢ λέγωσιν ἢ φρονῶσί τι. Ἐντεῦθεν οὖν τό θεῖον εἰσηγήσατο,
ακόμα κι αν κρυφά κάνουν ή λένε ή σκέφτονται κάτι. Από τότε δίδαξε το θείο,
ὡς ἔστι δαίμων ἀφθίτῳ θάλλων βίῳ νόῳ τ' ἀκούων καὶ βλέπων,
ότι, δηλαδή, υπάρχει θεός που ζει αιώνια και που ακούει και βλέπει με το νου
φρονῶν τε καὶ προσέχων τε ταῦτα καὶ φύσιν θεῖαν φορῶν,
και σκέφτεται και επιτηρεῖ αυτά και είναι περιβεβλημένος με τη θεία φύση,
ὅς πᾶν μὲν τό λεχθέν ἐν βροτοῖς ἀκούσεται,
ο οποίος καθετί που λέγεται ανάμεσα στους ανθρώπους θα το ακούσει,
τό δρώμενον δέ πᾶν ἰδεῖν δυνήσεται
και καθετί που γίνεται μπορεί να το δει

Ενότητα 9η :Η Καλλιπάτειρα

Κατὰ δὲ τὴν ἐς Ὀλυμπίαν ὁδὸν ἔστιν ὄρος πέτραις ὑψηλαῖς ἀπότομον,
Στην οδό που οδηγεί προς την Ολυμπία υπάρχει ένα απόκρημνο βουνό με βράχους ψηλούς,

Τυπαῖον καλούμενον. Κατὰ τούτου τὰς γυναῖκας Ἡλείοις ἔστιν ὠθεῖν νόμος,
που ονομάζεται Τυπαίο. Στους Ηλείους υπάρχει νόμος σε αυτόν να πετούν τις γυναίκες

ἦν φωραθῶσιν ἐς τὸν ἀγῶνα ἐλθοῦσαι τὸν Ὀλυμπικὸν ἢ καὶ ὄλως
αν αποκαλυφθούν να έχουν έρθει στον Ολυμπικό αγώνα ή ακόμα και γενικά

ἐν ταῖς ἀπειρημέναις σφίσιν ἡμέραις διαβᾶσαι τὸν Ἀλφειόν.
κατά τις απαγορευμένες γι' αυτές μέρες να έχουν περάσει τον Αλφειό.

Οὐ μὴν οὐδὲ ἀλῶναι λέγουσιν οὐδεμίαν, ὅτι μὴ Καλλιπάτειραν μόνην, ἢ ὑπὸ τινων
Ούτε και λένε ότι πιάστηκε καμιά παρά μόνο η Καλλιπάτειρα, η οποία από κάποιους

καὶ Φερενίκη καλεῖται. Αὕτη προαποθανόντος αὐτῆ τοῦ ἀνδρός,
και Φερενίκη ονομάζεται. Αυτή, επειδή είχε πεθάνει νωρίτερα ο σύζυγός της,

ἐξεικάσασα αὐτὴν τὰ πάντα ἀνδρὶ γυμναστῆ, ἤγαγεν ἐς Ὀλυμπίαν τὸν υἱὸν
αφού μεταμφιέστηκε πλήρως σε άντρα γυμναστή, έφερε στην Ολυμπία το γιο της (σα γυμναστής)

μαχούμενον· νικῶντος δὲ τοῦ Πεισιρόδου, τὸ ἔρυμα
για να αγωνιστεί· και όταν νίκησε ο Πεισιρόδης, το φράκτη

ἐν ᾧ τοὺς γυμναστὰς ἔχουσιν ἀπειλημένους, τοῦτο ὑπερπηδῶσα
με τον οποίο έχουν τους γυμναστές περιορισμένους καθώς πηδούσε πάνω από αυτό

ἢ Καλλιπάτειρα ἐγυμνώθη. Φωραθείσης δὲ ὅτι εἶη γυνή,
η Καλλιπάτειρα, γυμνώθηκε. Αν και αποκαλύφθηκε ότι ήταν γυναίκα,

ταύτην ἀφιᾶσιν ἀζήμιον καὶ τῷ πατρὶ καὶ ἀδελφοῖς αὐτῆς καὶ τῷ παιδί αἰδῶ νέμοντες
αυτήν αφήνουν ατιμώρητη, και στον πατέρα της και στα αδέρφια της και στο γιο της αποδίδοντας σεβασμό

– ὑπῆρχον δὴ ἅπασιν αὐτοῖς Ὀλυμπικαὶ νῖκαι – ἐποίησαν δὲ νόμον ἐς τὸ ἔπειτα
- γιατί για όλους αυτούς υπήρχαν Ολυμπικές νίκες - έκαναν όμως νόμο στο εξής

ἐπὶ τοῖς γυμναστικοῖς γυμνοῦς σφᾶς ἐς τὸν ἀγῶνα ἐσέρχεσθαι.
για τους γυμναστές γυμνοί να μπαίνουν στους αγώνες.

Ενότητα 10η : Ένας δύσκολος αντίπαλος

ΣΩΣ: Ὅποσα ἔπραττον ἐν τῷ βίῳ, πότερα ἐκῶν ἔπραττον

ΣΩΣ: Πόσα ἀπὸ αὐτὰ που ἔκανα στη ζωὴ μου, τι ἀπὸ τα δύο, με τη θέλησή μου τα ἔκανα

ἢ ἐπεκέκλωστό μοι ὑπὸ τῆς Μοίρας;

ἢ εἶχαν καθοριστεῖ για μένα ἀπὸ τη Μοίρα;

ΜΙΝ: Ὑπὸ τῆς Μοίρας δηλαδή.

ΜΙΝ: Ἀπὸ τη Μοίρα φυσικά.

ΣΩΣ: Οὐκοῦν καὶ οἱ χρηστοὶ ἅπαντες καὶ οἱ πονηροὶ δοκοῦντες

ΣΩΣ: Λοιπὸν, καὶ ὅλοι οἱ ἐνάρετοι καὶ αὐτοὶ που φαίνονται πονηροὶ

ἐκείνη ὑπηρετοῦντες ταῦτα ἐδρῶμεν;

κάναμε αὐτὰ υπηρετώντας ἐκείνη;

ΜΙΝ: Ναί, τῇ Κλωθοῖ, ἢ ἐκάστῳ ἐπέταξε γεννηθέντι τὰ πρακτέα.

ΜΙΝ: Ναι, την Κλωθῶ η οποία ὄρισε για τον καθένα τι ἔπρεπε να κάνει, ὅταν γεννήθηκε.

ΣΩΣ: Εἰ τοίνυν ἀναγκασθεὶς τις ὑπ' ἄλλου φονεύσαι τινὰ

ΣΩΣ" Ἐάν λοιπὸν κάποιος, ἀναγκασμένος ἀπὸ κάποιον ἄλλον, σκότωνε κάποιον

οὐ δυνάμενος ἀντιλέγειν, οἷον δήμιος

χωρὶς να μπορεῖ να προβάλλει ἀντίρρηση ὅπως για παράδειγμα ἓνας δήμιος

ἢ δορυφόρος, ὁ μὲν δικαστὴ πεισθεὶς, ὁ δὲ τυράννω, τίνα αἰτίαση τοῦ φόνου;

ἢ ο σωματοφύλακας, ο ἓνας υπακούοντας σε δικαστή, κι ο ἄλλος σε τύραννο, ποιον θα κατηγορήσεις για το φόνο;

ΜΙΝ: Δῆλον ὡς τὸν δικαστὴν ἢ τὸν τύραννον, ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ξίφος αὐτό.

ΜΙΝ: Εἶναι φανερό πως το δικαστή ἢ τον τύραννο, γιατί ὄχι το ἴδιο το ξίφος.

ὑπηρετεῖ γὰρ ὄργανον ὃν τοῦτο πρὸς τὸν θυμὸν τῷ πρώτῳ παρασχόντι τὴν αἰτίαν.

γιατί εκτελεῖ ὡς ὄργανο τη θέληση του πρωταιτίου.

ΣΩΣ: Οὐκοῦν ὁρᾶς πῶς ἄδικα ποιεῖς κολάζων ἡμᾶς ὑπηρέτας γενομένους

ΣΩΣ: Βλέπεις, λοιπὸν, πως ἄδικα κάνεις να μας τιμωρεῖς ἐπειδὴ γίναμε υπηρέτες

ὧν ἢ Κλωθῶ προσέταπτεν; Οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε εἰπεῖν ἔχοι τις

ὅσων ἢ Κλωθῶ διέταξε; Γιατί βέβαια δεν μπορεῖ κάποιος να πει ἐκεῖνο,

ὡς ἀντιλέγειν δυνατὸν ἦν τοῖς μετὰ πάσης ἀνάγκης προστεταγμένοις.

ὅτι δηλαδή ἦταν δυνατό να προβάλλει ἀντίρρηση σε αὐτὰ που διατάχθηκαν με ἀπόλυτη ἀνάγκη.

ΜΙΝ: Ὁ Σώστρατε, πολλὰ ἴδοις ἂν καὶ ἄλλα οὐ κατὰ λόγον γιγνόμενα, εἰ ἀκριβῶς ἐξετάζεις.

ΜΙΝ: Σώστρατε, πολλὰ θα δεις κι ἄλλα που δεν ταιριάζουν στη λογική, αν με ἀκρίβεια τα ἐξετάζεις.

Ἀπόλυσον αὐτόν, ὦ Ἐρμῆ, καὶ μηκέτι κολαζέσθω.

Ἀφησε τον ελεύθερο, Ἐρμῆ, κι ας μην τιμωρεῖται ἄλλο.

Ὅρα δὲ μὴ καὶ τοὺς ἄλλους νεκροὺς τὰ ὅμοια ἐρωτᾶν διδάξης.

Κοίτα ὅμως να μη διδάξεις και τους ἄλλους νεκροὺς να ρωτῶν τα ἴδια πράγματα.

Ενότητα 11η : Ο σεβασμός προς τους γονείς μέλημα του νόμου

Ὅς ἂν τολμήσῃ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τούτων πατέρας ἢ μητέρας

Ὅποιος τυχόν τολμήσῃ τον πατέρα του ή τη μητέρα του ή τους πατέρες ή τις μητέρες αυτών

τύπτειν, πρῶτον μὲν ὁ προστυγχάνων βοηθείτω, καὶ ὁ μὲν μέτοικος ἢ ξένος

να χτυπήσει, ο πρώτος άνθρωπος που τον συναντά ας βοηθήσει και ο μεν μέτοικος ή ο ξένος,

εἰς προεδρίαν τῶν ἀγώνων καλείσθω βοηθῶν, μὴ βοηθήσας δὲ

να καλείται σε τιμητική θέση στους αγώνες, αν βοηθήσει, αν όμως δε βοηθήσει

ἀειφυγίαν ἐκ τῆς χώρας φευγέτω· ὁ δὲ μὴ μέτοικος

να απελαύνεται από τη χώρα για όλη του τη ζωή· κι αυτός που δεν είναι μέτοικος,

βοηθῶν μὲν ἔπαινον ἔχέτω, μὴ βοηθῶν δέ, ψόγον· δοῦλος δὲ βοηθήσας

αν βοηθήσει, ας επαινείται, αν όμως δε βοηθήσει, να μέμφεται· και ο δούλος που θα βοηθήσει,

μὲν ἐλεύθερος γιγνέσθω, μὴ βοηθήσας δὲ

ας κερδίζει την ελευθερία του, αν όμως δε βοηθήσει,

πληγὰς ἑκατὸν τῆ μαστίγι τυπτέσθω.

εκατό χτυπήματα με το μαστίγιο να δεχθεί.

Ἐὰν δὲ τις ὄφλη δίκην αἰκίας γονέων, πρῶτον μὲν

Αν κάποιος καταδικαστεί για βιοπαραγία ενάντια στους γονείς του, πρώτα απ' όλα

φευγέτω ἀειφυγίαν ἐξ ἄστεως εἰς τὴν ἄλλην χώραν

να απελαύνεται για όλη του τη ζωή από την πόλη σε άλλη χώρα

καὶ πάντων ἱερῶν εἰργέσθω,

και από κάθε ιερή τελετή να αποκλείεται,

κατελθῶν δὲ θανάτῳ ζημιούσθω.

κι αν γυρίσει από την εξορία να τιμωρείται με την ποινή του θανάτου.

Ἐὰν δὲ τις ἐλεύθερος τῷ τοιούτῳ συμφάγη ἢ συμπίῃ ἢ τίνα τοιαύτην ἄλλην κοινωνίαν κοινωνήσῃ

Κι αν κάποιος ελεύθερος μ' αυτόν φάει ή πιει ή έχει κάποια άλλη σχέση

ἢ καὶ μόνον ἐντυγχάνων που προσάπτηται ἐκῶν,

ή συναντώντας τον κάπου έρθει σε επαφή μαζί του με τη θέλησή του,

μήτε εἰς ἱερὸν ἔλθῃ μηδὲν μήτ' εἰς ἀγορὰν μήτ' εἰς πόλιν ὅλως

να μην έλθει ούτε στο ιερό καθόλου ούτε στην αγορά ούτε στην πόλη γενικά

πρότερον ἢ καθήρηται.

παρά μόνο αφού εξαγνιστεί.

Ενότητα 12η: Τα φαινόμενα απατούν

Ἔστωσαν δύο ἁμαρτωλοί, ὁ μὲν κολαζόμενος, ὁ δὲ μὴ κολαζόμενος.

Ἄς υποθέσουμε ὅτι υπάρχουν δύο ἁμαρτωλοί, ὁ ἓνας τιμωρεῖται, ὁ ἄλλος δὲν τιμωρεῖται.

Μὴ λέγε, μακάριος οὗτος, ὅτι πλουτεῖ, ὄρφανούς ἀποδύει, χήρας βιάζεται.

Μὴ λες ὅτι εἶναι ευτυχισμένος αὐτός, ἐπειδὴ πλουτίζει, γδύνει ὄρφανούς, ἐπιτίθεται στις χήρας.

Καίτοι οὐ νοσεῖ, ἀλλ' ἀρπάζων εὐδοκιμεῖ, τιμῆς μεγάλης ἀπολαύει

Και βέβαια δὲν αρρωσταίνει, ἀλλὰ ἀρπάζοντας προοδεύει, μεγάλης τιμῆς ἀπολαμβάνει

καὶ δυναστείας, οὐδὲν τῶν ἀνθρώπων κακῶν ὑπομένει·

καὶ ἐξουσίας καὶ ἀπὸ καμιά ἀνθρώπινη δυστυχία δὲν υποφέρει·

ἀλλὰ τοῦτον μάλιστα θρῆνει, ὅτι καὶ νοσεῖ καὶ οὐ θεραπεύεται.

ἀλλὰ αὐτὸν παρὰ πολὺ νὰ τον θρηνεῖς, γιὰτί καὶ νοσεῖ καὶ δὲ θεραπεύεται.

Ἐὰν ἴδῃς τινὰ ὑδέρω κατεχόμενον, καὶ μὴ τρέχοντα πρὸς τὸν ἰατρόν,

Ἄν δεις κάποιος νὰ ἔχει υδρωπικία, καὶ νὰ μὴν τρέχει στο γιὰτρό,

ἀλλὰ τράπεζαν ἔχοντα Συβαριτικὴν, μεθύοντα καὶ

ἀλλὰ νὰ ἔχει βαρυφορτωμένο με ἐδέσματα τραπέζι, νὰ μεθάει

ἐπιτείνοντα τὴν νόσον, μακαρίζεις τοῦτον, ἢ ταλανίζεις;

καὶ νὰ ἐπιδεινώνει τὴν ἀσθένεια, τὸν θεωρεῖς αὐτὸν ευτυχισμένο ἢ δυστυχισμένο;

Ἐὰν δὲ ἕτερον ἴδῃς ὑδέρω κατεχόμενον, ἰατρικῶν ἀπολαύοντα χειρῶν,

Κὶ ἂν δεις κάποιον ἄλλον πὸν νὰ ἔχει υδρωπικία, νὰ ἀπολαμβάνει ἰατρικῆς φροντίδας,

λιμῶ ἑαυτὸν ἐκδιδόντα, φαρμάκοις προσκαρτεροῦντα πικροῖς,

νὰ παραδίδεται στὴν πείνα, νὰ παίρνει με ὑπομονὴ πικρὰ φάρμακα,

οὐχὶ τοῦτον πολὺ μᾶλλον ἐκείνου μακαρίζεις; Ὡμολόγηται· ὁ μὲν γὰρ νοσεῖ,

δὲν τὸν θεωρεῖς αὐτὸν πῖο ευτυχισμένο ἀπὸ ἐκείνον; Εἶναι κοινὰ παραδεκτό· ὁ μὲν ἓνας νοσεῖ

καὶ οὐ θεραπεύεται· ὁ δὲ νοσεῖ, καὶ ἀπολαύει ἰατρείας. Ἐπίπονος μὲν

καὶ δὲ θεραπεύεται· ὁ δὲ ἄλλος νοσεῖ καὶ ἀπολαμβάνει θεραπείας. Εἶναι ἐπίπονη βέβαια

ἡ ἰατρεία, ἀλλ' ὠφέλιμον αὐτῆς τὸ τέλος. Οὕτως ἐστὶ καὶ ἐν τῷ παρόντι βίω

ἡ θεραπεία, ἀλλὰ ὠφέλιμος ὁ σκοπὸς τῆς. Ἔτσι εἶναι καὶ με τὴν παρούσα ζωή.

Ενότητα 13η: Η σωστή στάση στο θέμα της τροφής

Πολλῶν ἡδονῶν οὐσῶν, αἶ τὸν ἄνθρωπον ἐνδιδόναι αὐταῖς βιάζονται

Αν και υπάρχουν πολλές ευχαριστήσεις, οι οποίες εξαναγκάζουν τον άνθρωπο να υποκύψει σ' αυτές

παρὰ τὸ συμφέρον, δυσμαχωτάτη εἶναι δοκεῖ ἡ περὶ τροφὴν ἡδονή.

παρὰ το συμφέρον του, μου φαίνεται ότι η πιο ακατανίκητη είναι η ευχαρίστηση σχετικά με την τροφή.

Ταῖς μὲν γὰρ ἄλλαις ἡδοναῖς σπανιώτερον ὁμιλοῦμεν, ταύτης δὲ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν

Για τις άλλες ηδονές μιλάμε πιο σπάνια, ενώ κάθε μέρα αυτήν

πάντως πειρᾶσθαι ἀνάγκη, ὥστε πλείους

είναι οπωσδήποτε ἀνάγκη να τη γευόμαστε, ὥστε είναι περισσότεροι

οἱ ἐνταῦθα κίνδυνοι. Καὶ γὰρ ὁ πλέον ἢ δεῖ ἐσθίων

σ' αυτήν την περίπτωση οι κίνδυνοι. Γιατί, και αυτός που τρώει περισσότερο απ' όσο πρέπει

ἀμαρτάνει, καὶ ὁ κατασπεύδων ἐν τῷ ἐσθίειν,

σφάλλει, και αυτός που τρώει λαίμαργα,

καὶ ὁ τὰ ἡδίω τῶν ὑγιεινοτέρων βρώματα προτιμῶν. Ἔστι δὲ ἀμαρτία

και αυτός που προτιμάει τις πιο ευχάριστες παρὰ τις υγιεινές τροφές. Και είναι σφάλμα

περὶ τροφὴν καὶ ὅταν παρὰ κοινὸν προσφερώμεθα αὐτήν. Ἔτι δὴ καὶ ἄλλων ἀμαρτιῶν οὐσῶν

για την τροφή όταν την τρώμε σε λάθος ὥρα. Ακόμη υπάρχουν κι άλλα σφάλματα

περὶ τροφὴν, δεῖ ἀπασῶν καθαρεύειν.

σχετικά με την τροφή, και πρέπει απ' όλα να απέχουμε.

Καθαρεύοι δ' ἂν τις ἐθίζων αὐτὸν αἰρεῖσθαι σῖτον

Και θα μπορούσε κάποιος να τα αποφύγει, αν συνηθίσει τον εαυτό του να επιλέγει τροφή

οὐχ ἵνα ἡδῆται ἀλλ' ἵνα τρέφηται, οὐδ' ἵνα λεαίνηται τὴν κατάποσιν

ὄχι για να ευχαριστιέται ἀλλά για να τρέφεται, ὄχι για ευχαριστεί τον οισοφάγο του

ἀλλ' ἵνα ῥωννύηται τὸ σῶμα. Καὶ γὰρ γέγονεν ἡ μὲν κατάποσις

ἀλλά για να ενδυναμώνει το σώμα του. Γιατί έχει δημιουργηθεί ο οισοφάγος

δίδοδος εἶναι τροφῆς, οὐχ ἡδονῆς ὄργανον, ἡ δὲ γαστήρ

για να είναι δίδοδος της τροφής, και ὄχι ὄργανο ευχαρίστησης και ἀπό την ἄλλη η κοιλιά

τοῦ αὐτοῦ χάριν οὐπερ ἔνεκα καὶ φυτῶ ρίζα γέγονεν.

για τον ἴδιο λόγο για τον οποίο έχει δημιουργηθεί και η ρίζα στο φυτό.

Διὸ καὶ προσήκει ἐσθίειν ἡμῖν ἵνα ζῶμεν, οὐχ ἵνα ἡδῶμεθα.

Γι' αυτό και ταιριάζει σε μας να τρώμε για να ζούμε, ὄχι για να ευχαριστιόμαστε.

Ενότητα 14^η: Απρόσκλητοι βοηθοί

Οί Εύβοεῖς ἀλιεῖς τοῖς δελφῖσι ἰσομοιρίαν τῆς θήρας ἀπονέμουσι.

Οι αλιείς της Εύβοιας δίνουν στα δελφίνια ἴσο μερίδιο ἀπό την ψαριά.

Καὶ ἡ ἄγρᾳ τοιαύτη ἐστί

Κι ο τρόπος του ψαρέματος εἶναι τέτοιος.

Τῆς πῶρας τῶν ἀκατίων κοίλας τινὰς ἐξαρθῶσιν ἐσχαρίδας πυρὸς ἐνακμάζοντος·

Κρεμούν ἀπό την πλώρη των πλοιαρίων μικρὲς σχάρες που πάνω τους καίει φωτιά·

καὶ εἰσὶ διαφανεῖς, ὡς καὶ στέγειν τὸ πῦρ καὶ μὴ κρύπτειν τὸ φῶς.

και εἶναι διάφανες, ὥστε να προστατεύουν τη φωτιά και να μη κρύβουν το φως.

Οἱ τοίνυν ἰχθύες δεδιότες τὴν αὐγὴν πλησιάζουσι μαθεῖν βουλόμενοι

Τα ψάρια, λοιπόν, επειδὴ φοβούνται τη λάμψη, πλησιάζουν θέλοντας να μάθουν

τοῦ φοβοῦντος σφᾶς τὴν αἰτίαν· εἶτα ἐπλαγέντες πρὸς τινὶ πέτρᾳ ἠσυχάζουσι

την αἰτία αὐτοῦ που τα φοβίζει· ἐπειτα, σαστισμένα κουρνιαίζουν κοντὰ σε κάποιον βράχο

ἄθροοι παλλόμενοι τῷ δέει. Οἱ δὲ παρανηχόμενοι δελφῖνες

ὄλα μαζί τρέμοντας ἀπό το φόβο τους. Και τα δελφίνια που κολυμποῦν κοντὰ,

τοὺς ἐξωτέρῳ τῶν ἰχθύων φοβοῦντες ὠθοῦσι καὶ τοῦ διαδιδράσκειν ἀναστέλλουσι.

σπρώχνουν τα ψάρια που εἶναι ἀπ' ἐξῶ φοβίζοντας τα και τα εμποδίζουν να ξεφύγουν.

Οὐκοῦν ἐκεῖνοι πιεζόμενοι πανταχόθεν καὶ τρόπον τινὰ κεκυκλωμένοι

Εκεῖνα λοιπόν επειδὴ πιέζονται ἀπό παντοῦ και εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο περικυκλωμένα,

ἀλίσκονται. Καὶ οἱ δελφῖνες προσίασιν ὡς ἀπαιτοῦντες

συλλαμβάνονται. Και τα δελφίνια πλησιάζουν σαν να απαιτοῦν

τοῦ κοινοῦ πόνου τὴν ἐπικαρπίαν τὴν ὀφειλομένην σφίσιν ἐκ τῆς νομῆς,

ἀπό τον κοινὸ μὶχθο το μερίδιο που τους οφείλεται για τα ψάρια που πιάστηκαν,

καὶ οἱ γε ἀλιεῖς πιστῶς καὶ εὐγνωμόνως ἀφίστανται

και βέβαια οι ψαράδες με πίστη και ευγνωμοσύνη αποχωρίζονται

τοῖς συνθήροις τοῦ δικαίου μέρους,

για χάρη των συντρόφων τους (στο ψάρεμα) το μερίδιο που αναλογεῖ σ' αὐτοὺς

εἰ βούλονται καὶ πάλιν σφίσι συμμάχους ἀκλήτους παρεῖναι

αν θέλουν και πάλι σύμμαχοι σ' αὐτοὺς ἀπρόσκλητοι να παρευρίσκονται.

Ενότητα 15η: Η Αθήνα προπύργιο της Ευρώπης

Φῦντες καλῶς καὶ φρονουῦντες ὅμοια, πολλὰ μὲν καλὰ καὶ θαυμαστὰ
Ἐπειδὴ ἦταν καλοὶ ἐκ φύσεως καὶ εἶχαν κοινὲς ἀντιλήψεις, πολλὰ καλὰ καὶ θαυμαστὰ

οἱ πρόγονοι τῶν ἐνθάδε κειμένων ἠργάσαντο, αἰμίνηστα δὲ
ἔκαναν οἱ πρόγονοι τῶν νεκρῶν που κείτονται ἐδῶ καὶ αἰμίνηστα

καὶ μεγάλα οἱ ἔξ ἐκείνων γεγονότες τρόπαια διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν κατέλιπον.
καὶ μεγάλα τρόπαια νίκης οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων ἀφησαν πίσω ἐξαιτίας τῆς ἀρετῆς τους.

Μόνοι γὰρ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρβάρων διεκινδύνευσαν.
**Γιατὶ μόνοι γιὰ χάρη ὅλης τῆς Ἑλλάδας ἐνάντια σὲ πολλές δεκάδες χιλιάδες βαρβάρων
 κινδύνευσαν.**

Ὁ γὰρ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἐλπίζων καὶ τὴν Εὐρώπην δουλώσεσθαι
Γιατὶ ὁ βασιλιάς τῆς Ἀσίας, ἐλπίζοντας ὅτι θὰ υποδουλώσει καὶ τὴν Εὐρώπην,

ἔστειλε πεντήκοντα μυριάδας στρατιάν. Ἠγησάμενοι δέ,
ἔστειλε πεντακόσιες χιλιάδες στρατό. Κι ἐπειδὴ πίστεψαν

εἰ τήνδε τὴν πόλιν ἢ ἐκοῦσαν φίλην ποιήσαιντο
ὅτι εἴαν αὐτὴν τὴν πόλιν ἢ τὴν ἔκαναν φίλη με τὴ θέλησή της

ἢ ἄκουσαν καταστρέψαιντο, ῥαδίως τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἄρξειν,
**ἢ εἴαν τὴν υπέτασσαν χωρὶς τὴ θέλησή της, εὐκόλα καὶ τοὺς περισσότερους Ἕλληνες θὰ
 ἐξουσίαζαν,**

ἀπέβησαν εἰς Μαραθῶνα, νομίσαντες
ἀποβίβαστηκαν στο Μαραθῶνα, ἐπειδὴ πίστεψαν

οὕτως ἂν ἐρημοτάτους εἶναι συμμάχων τοὺς Ἕλληνας,
ὅτι ἔτσι οἱ Ἕλληνες θὰ ἦταν ἐντελῶς ἀβοήθητοι ἀπὸ συμμάχους,

εἰ ἔτι στασιαζούσης τῆς Ἑλλάδος τὸν κίνδυνον ποιήσαιντο.
αν, ἐνῶ ἀκόμα οἱ Ἕλληνες θὰ διαφωνούσαν, ἀποτολμούσαν τὴν ἐπίθεση.

Ἔτι δ' αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέρων ἔργων περὶ τῆς πόλεως τοιαύτη δόξα παρειστήκει,
Ἀκόμα, ἀπὸ τὰ προηγούμενα ἔργα τῆς τέτοια ἐντύπωση εἶχαν σχηματίσει γιὰ τὴν πόλιν,

ὡς εἰ μὲν πρότερον ἐπ' ἄλλην πόλιν ἴασιν, ἐκείνοις καὶ Ἀθηναίοις πολεμήσουσι·
ὅτι ἀν πρῶτα ἔκαναν ἐπίθεση σὲ ἄλλη πόλιν, θὰ πολεμούσαν ἐκείνους καὶ τοὺς Ἀθηναίους·

προθύμως γὰρ τοῖς ἀδικουμένοις ἤξουσι βοηθήσοντες.
γιατὶ με προθυμία αὐτοὺς που ἀδικούνταν θὰ ἐρχονταν νὰ βοηθήσουν.

Ενότητα 16η:Μεγαλόψυχη στάση

Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Στατεΐρα καὶ Ῥοδῶ καὶ Ῥωξάνη τῆ ἐμῆ γυναικί
Ο βασιλιάς Ἀλέξανδρος στη Στατεΐρα και στη Ροδῶ και στη Ρωξάνη τη γυναίκα μου

χαίρειν. Ἀντιταξάμενον ἡμῖν Δαρεῖον οὐκ ἤμυνάμεθα,
εὐχεται να είναι καλά. Αν και αντιτάχτηκε σε μας ο Δαρείος δεν τον εκδικήθηκα,

εἰ μὴ τούναντίον, ἠϋχόμεν γὰρ ἐγὼ ζῶντα ὑπὸ τὰ ἐμᾶ σκῆπτρα ἔχειν·
αλλά αντίθετα, γιατί ευχόμευν να τον ἔχω ζωντανό κάτω από την εξουσία μου·

ἐλαχίστως δὲ ἔχοντος ἐπὶ τῷ πνεύματι αὐτοῦ τοῦτον κατέλαβον ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀναπνοῇ, ὃν ἐλεήσας
ενώ ἴσα που ανέπνεε τον βρήκα στην ἐσχάτη ἀναπνοή, κι επειδή τον συμπόνεσα

τῆ ἐμαυτοῦ χλαμῦδι περιέστειλα. Ἐπυθόμην δὲ παρ' αὐτοῦ τι ἀκοῦσαι περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ.
τον κάλυψα με τη χλαμύδα μου. Ζήτησα να ακούσω κάτι ἀπ' αὐτόν για το θάνατό του.

Ὁ δέ μοι εἶπεν· «παρακαταθήκην ἔχε τὴν ἐμὴν θυγατέρα Ῥωξάνην καὶ συμβιώσει σοι». [...] **Κι αὐτός μου εἶπε· «Ἐχε παρακαταθήκη την κόρη μου τη Ρωξάνη και θα ζήσει μαζί σου» [...]**

Τοὺς μὲν αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἤμυνάμην ἀξιοπρεπῶς [...] **Τους αἰτίους του θανάτου του τιμώρησα ἀξιοπρεπῶς [...]**

Προσέταξα δὲ ἥρῳον αὐτῷ γενέσθαι παρὰ τοὺς πατρῶους αὐτῷ ἥρωας·
Και διέταξα να γίνει ἱερό αφιερωμένο σ' αὐτόν κοντά στους πατρικούς του ἥρωες·

καὶ ὑμεῖς δὲ τῆς λύπης αὐτοῦ παύσασθε· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἀποκαταστήσω
και σεις σταματήστε το θρήνο γι' αὐτόν· γιατί ἐγὼ θα σας ἀποκαταστήσω

εἰς τὰ ἴδια βασιλεία [...] Κατὰ γοῦν τὰς διατάξεις Δαρεῖου
στα ἴδια σας τα ἀνάκτορά [...] Σύμφωνα λοιπόν με τις ἐπιθυμίες του Δαρεῖου

Ῥωξάνην τὴν ἐμὴν γυναῖκα σύνθρονόν μου εἶναι βούλομαι,
θέλω να είναι η Ρωξάνη γυναίκα μου και σύνθρονος μου,

ἐὰν δὲ καὶ ὑμεῖς μοι συμπνεύσητε,
αν και σεις συμφωνεῖτε μαζί μου,

προσκυνεῖσθαι αὐτὴν ὡς Ἀλεξάνδρου γυναῖκα βούλομαι καὶ κελεύω.
να προσκυνάτε αὐτή ως γυναίκα του Ἀλεξάνδρου θέλω και διατάζω.

Ἔρρωσθε
Να εἴστε καλά στην υγεία σας.

Ενότητα 17^η: Το πάθημα των ερωδιών

Φίλτατοι δ' εἰσὶν οἱ ἐρωδιοὶ τοῖς ἀνθρώποις καὶ προσημαίνουσιν

Πάρα πολύ αγαπημένοι είναι οι ερωδιοί στους ανθρώπους και φανερώνουν από πριν

εὐδίαν τε καὶ χειμῶνα, μάλιστα πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος,

και την καλοκαιρία και την κακοκαιρία, κυρίως προς εκείνο το μέρος

ὄθεν ἂν μέλλη σφοδρότατος ἄνεμος πνεῖν,

από όπου ενδεχομένως πρόκειται να πνεύσει πάρα πολύ σφοδρός άνεμος

ἐπὶ τοῖς στήθεσι τὰς κεφαλὰς κατακλίνοντες. Ναύτης γοῦν

γέρνοντας προς τα κάτω στο στήθος τα κεφάλια τους. Ο ναύτης βέβαια

οὐκ ἂν πότε ἐκὼν ἐρωδιὸν ἀποκτείνειεν, ἐπειδὴ πιστεύονται

ποτέ με τη θέλησή του δε θα σκότωνε έναν ερωδιό, επειδή είναι κοινή πεποίθηση

τοῖς ἀλιεῦσιν ἐν τῇ θαλάττῃ σημαίνειν ὅποσα τοῖς θηραταῖς ἐπὶ τῆς γῆς οἱ ἰέρακες.

ὅτι στους ψαράδες προλέγουν ὅσα (προλέγουν) στους κυνηγούς στην ξηρά τα γεράκια.

Φασὶ δ' αὐτούς, καὶ ἡνίκα μία τροφή πᾶσι ἦν τοῖς ὀρνέοις,

Λένε ακόμη ότι αυτοί, κι όταν υπήρχε μία τροφή για όλα τα πουλιά,

πρώτους βορᾶν ἐκ τῶν ὑδάτων εὐρεῖν,

πρώτοι αυτοί βρήκαν τροφή στα νερά,

καὶ παρ' αὐτῶν τοὺς λοιποὺς πάντας ἐκδιδαχθῆναι.

και ότι απ' αυτούς διδάχτηκαν ὅλα τα υπόλοιπα πουλιά.

ἐπὶ δὲ τῇ τέχνῃ μεγαλαυχήσαντας

επειδή ὁμως περηφανεύτηκαν για το εὐρημά τους

καὶ οὐδ' αὐτὸν εἰπόντας ὑπὲρ νήξεως ἐρίζειν δύνασθαί σφίσι τὸν Ποσειδῶνα τὴν ἐπιστήμην

και επειδή ισχυρίστηκαν ότι ούτε ο ἴδιος ο Ποσειδῶνας δεν μπορούσε να συναγωνιστεῖ μαζί τους στο κολύμπι

ἀποβαλεῖν τοῦ θεοῦ μηνίσαντος.

(λένε ὅτι) ἔχασαν την ειδικότητα τους επειδή ο θεός οργίστηκε.

Ενότητα 18η :Τα μειονεκτήματα του γραπτού λόγου σε σχέση με τον προφορικό

Ἦγοῦμαι δ' οὐδὲ λόγους δίκαιον εἶναι καλεῖσθαι τοὺς γεγραμμένους,
Νομίζω ὅτι δεν εἶναι δίκαιο να αποκαλούνται λόγοι οι γραπτοί λόγοι,

ἀλλ' ὥσπερ εἶδωλα καὶ σχήματα καὶ μιμήματα λόγων,
ἀλλὰ ὅπως τα ομοιώματα και τις εικόνες και τα αντίγραφα των λόγων,

τὴν αὐτὴν περὶ αὐτῶν εἰκότως ἂν δόξα ἔχοιμεν, ἦνπερ
θα μπορούσαμε να έχουμε την ίδια αντίληψη γι' αυτούς, την οποία ακριβῶς (έχουμε)

καὶ περὶ τῶν χαλκῶν ἀνδριάντων καὶ λιθίνων ἀγαλμάτων
και για τους χάλκινους ανδριάντες και για τα λίθινα αγάλματα

καὶ γεγραμμένων ζῶων. Ὅσπερ γὰρ ταῦτα μιμήματα
και τα ζωγραφισμένα πλάσματα. Γιατί ὅπως ακριβῶς αυτά είναι αντίγραφα

τῶν ἀληθινῶν σωμάτων ἐστὶ, καὶ χρῆσιν οὐδεμίαν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ παραδίδωσι,
των αληθινῶν σωμάτων, και καμιά χρησιμότητα δεν έχουν στην ανθρώπινη ζωή,

τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ γεγραμμένος λόγος ἐκ βιβλίου μὲν θεωρούμενος
με τον ίδιο τρόπο ο γραπτός λόγος ὅταν τον διαβάσει κανεὶς μέσα ἀπὸ ἓνα βιβλίο

ἔχει τινὰς ἐκπλήξεις, ἐπὶ δὲ τῶν καιρῶν
προσφέρει κάποια (επιφανειακή) ευχαρίστηση, ἀλλὰ σε κρίσιμες περιστάσεις,

ἀκίνητος ὢν οὐδεμίαν ὠφέλειαν τοῖς κεκτημένοις παραδίδωσιν.
επειδὴ εἶναι ἀμετάβλητος, δεν προσφέρει καμιά ὠφέλεια σ' αυτούς που τον κατέχουν.

Ἀλλ' ὥσπερ ἀνδριάντων καλῶν ἀληθινὰ σώματα
Ἀλλὰ ὅπως ακριβῶς τα ζωντανά σώματα ἀπέναντι στους ανδριάντες,

πολὺ χεῖρους τὰς εὐπρεπείας ἔχοντα πολλαπλασίους
ενώ έχουν πολύ χειρότερη εξωτερική εμφάνιση πολλαπλάσιες

ἐπὶ τῶν ἔργων τὰς ὠφελείας παραδίδωσιν, οὕτω καὶ λόγος ὁ λεγόμενος ἔμψυχός ἐστι
προσφέρουν ὠφέλειες ὅσον ἀφορὰ στα ἔργα, ἔτσι και ο προφορικός λόγος ἔχει ψυχὴ

καὶ ζῆ καὶ τοῖς πράγμασιν ἔπεται, ὁ δὲ γεγραμμένος
και είναι ζωντανός και παρακολουθεῖ την πραγματικότητα, ενώ ο γραπτός,

εἰκόνι λόγου τὴν φύσιν ὁμοίαν ἔχων ἀπάσης ἐνεργείας ἄμοιρος καθέστηκεν
επειδὴ μοιάζει με εἶδωλο λόγου, με οποιαδήποτε ἐνέργεια δεν ἔχει καμιά σχέση.